Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

31.10.2024

EPOELY/60/2024

Kuulemisen palautekooste, tulvariskien alustavan arvioinnin ja merkittävien tulvariski-alueiden nimeämisen tarkistaminen

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on arvioinut vesistöjen ja meriveden tulvimisesta aiheutuvat tulvariskit Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakuntien alueilla. ELY-keskus ehdottaa alueelle neljää merkittävää tulvariskialuetta: Ilmajoki-Seinäjoki (Kyrönjoki), Ylistaro-Koivulahti (Kyrönjoki), Laihia-Tuovila-Runsor (Laihianjoki) ja Lapväärtti (Lapväärtin-Isojoki).

Ehdotuksen lisäksi suunnittelun aikaista osallistumista, tiedottamista ja kuulemista on kuvattu erillisellä asiakirjalla "Tulvariskien hallintasuunnitelman ja ympäristöselostuksen valmistelun osallistuminen, tiedottaminen ja kuuleminen".

ELY-keskusten ehdotusten perusteella maa- ja metsätalousministeriö nimeää 22.12.2024 mennessä merkittävät tulvariskialueet ja asettaa niille tulvaryhmät maakunnan liiton ehdotuksesta. Merkittäville tulvariskialueille laaditaan tulvavaara- ja tulvariskikartat sekä suunnitelmat tulvariskien estämiseksi ja vähentämiseksi.

Merkittävien tulvariskialueiden nimeäminen ja muu tulvariskien hallinnan suunnittelu perustuvat lakiin (620/2010) ja asetukseen (659/2010) tulvariskien hallinnasta sekä lakiin viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (ns. SOVA-laki 200/2005)

Kuuleminen ja lausuntopyynnöt

Pohjanmaata, Etelä-Pohjanmaata ja Keski-Pohjanmaata koskeva ehdotus merkittäviksi ja muiksi tulvariskialueiksi sekä asiakirja suunnittelun aikaisesta osallistumisesta, tiedottamisesta ja kuulemisesta olivat nähtävillä 15.3.2024-17.6.2024 kuntien internet-sivuilla ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla https://www.vesi.fi/tulvariskien-hallinta/.

Kaikilla oli mahdollisuus esittää mielipiteensä merkittävien tulvariskialueiden ja muiden tulvariskialueiden nimeämisestä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle 17.6.2024 mennessä postitse, sähköpostitse tai www.lausuntopalvelu.fi –sivuston kautta.

ETELÄ-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS
0295 027 500
www.ely-keskus.fi
Y-tunnus 2296962-1
Kirjaamo
PL 156, 60101 Seinäjoki
kirjaamo.etela-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Lausunnot ja palautteet

Etelä-Pohjamaan ELY-keskus sai määräaikaan mennessä yhteensä 16 lausuntoa tai palautetta:

Kunta	5 kpl
Viranomainen	5 kpl
Liitto	2 kpl
Etujärjestö/yhteisö/pengerrysyhtiö	2 kpl
Yksityinen	2 kpl

Kunnat

Lapuan kaupunki

Lausunto/kannanotto:

Ehdotukset tulvariskialueiksi on arvioitu ja nimetty oikein. On tunnistettu merkittävimmät alueet ja huomioitu olennaisimmat tulvariskiin vaikuttavat tekijät.

Lapuanjoella esiintyneitä tulvia on tarkasteltu kattavasti. Tarkastelua on kuitenkin syytä tarkentaa tulvasuojelurakenteiden tuomilla hyödyillä tulvatilanteissa. Arviointimenetelmien osalta olisi ollut hyvä esittää tarkempaa tietoa uusien 1D/2D -virtausmallinnuksen tuloksista. Lapuan kaupunki huomauttaa, ettei arvioinnin pohjalla käytettyä alkuvuodesta 2024 päivitettyä tulvavaarakarttaa ja siihen perustuvaa riskiarvioita ole esitetty Suomen ympäristökeskuksen tulvakarttapalvelussa.

Lapuan kaupunki katsoo esityksen mukaisesti, ettei Lapua-Alahärmä-aluetta tule esittää merkittäväksi tulvariskialueeksi ja se tulee esittää muuna tulvariskialueena.

ELY-keskuksen vastine:

Merkitään tiedoksi, että ehdotus hyväksytään.

ELY-keskus toteaa, että Lapuan merkittävän tulvariskialueen vahinkokohteita on tarkasteltu päivitetyllä virtausmallinnuksella ja kokemuspohjaisella tiedolla. Näiden uusien arvioiden perusteella Lapua ei enää täytä merkittävän tulvariskialueen kriteereitä, mutta on edelleen muu tunnistettu tulvariskialue. ELY-keskus katsoo myös, että mikäli on mahdollista, kaikki arviointiin vaikuttava aineisto tulisi olla nähtävillä kuulemisen aikana. Uusi päivitetty virtausmallinnus on edelleen osin keskeneräinen ja sen valmistelua jatketaan vuoden 2024 aikana. Kun tulvakartoitus valmistuu, se julkaistaan valtakunnallisessa tulvakarttapalvelussa. Tämän jälkeen on mahdollista päivittää myös siihen perustuva riskikartoitus.

Kristiinankaupunki

Lausunto/kannanotto:

Lapväärtin-Isojoki täyttää merkittävän tulvariskialueen kriteerit.

Lausunnossa toivotaan, että huomioidaan uuden vihreän teollisuuden maankuivatuksen ja metsien hakkuiden vaikutukset joen virtaamaan ja happamuuspiikkeihin. Vettä pitäisi viivyttää esim. tuuli- ja aurinkovoimapuistoissa. Lausunnossa todetaan myös, että tulevaisuusskenaarioissa esitetyt suuret lämpötilavaihtelut ovat tuttuja jo viimeisen kymmenen vuoden ajalta. Ne voivat johtaa mm. jääpatojen yleistymiseen.

Lapväärtinjoen hyödynsaajia tulee vahvistaa ja kunnossapitoa koskeva yksikköjako tehdä, jotta voidaan turvata joen olemassaolo ja toiminta tulevina vuosina.

ELY-keskuksen vastine:

Merkitään tiedoksi, että ehdotus hyväksytään.

ELY-keskus toteaa, että Lapväärtin-Isojoen tulvariskien hallintasuunnitelmassa (2022-2027) on ehdotettu toimenpiteeksi kartoitusta valuma-alueen vedenpidättämisalueista. Toimenpidettä toteutetaan yhteistyössä ELY-keskuksen ja Suomen ympäristökeskuksen kanssa vuonna 2024. Kartoituksessa huomioidaan suunnitellut maankäytönmuutoksen valuma-alueella sekä happamuus- ja sedimenttiongelmat.

Lapväärtin-Isojoki on alueemme eteläisimpiä jokia, joten ilmastonmuutoksen aiheuttamat muutokset talvi- ja syysaikaisiin tulviin arvioidaan lisääntyvät alueella. ELY-keskus toteaa, että muutokseen sopeutuminen ja hillintä ovat osa tulvariskien hallintasuunnitelmaa koskevaa työtä.

ELY-keskus toteaa myös, ettei ole olemassa sellaista lainsäädäntöä, jonka nojalla koko Lapväärtinjoen vesistöalueen hyödynsaajat ja kunnossapidon osittelu voitaisiin vahvistaa.

Kruunupyyn kunta

Lausunto/kannanotto:

Ei huomautettavaa.

ELY-keskuksen vastine:

Merkitään tiedoksi, että ehdotus hyväksytään.

Alajärven kaupunki

Lausunto/kannanotto:

Tavoitteissa pyydetään huomioimaan seuraava alue:

Alajärven alueella Ähtävänjoen yläjuoksulla (Savonjoki) Uusikylä-Koivumäki-Kivelä, keväisin laajasti peltoalueille leviävä tulva, jolla on suuri vaikutus alueen maanviljelijöille. Tulva on uhkana myös

jokivarren asutukselle. Viime keväänä hyydetulva aiheutti ongelmia maanteille mm. maantie Koivumäki-Koskela oli poikki tai veden vallassa. Lisäksi jääpadot aiheuttavat uhkaa joen rannalla oleville rakennuksille.

ELY-keskuksen vastine:

Merkitään tiedoksi.

ELY-keskus toteaa, että alustavan arvioinnin tausta-asiakirjaa voidaan täydentää kokemusperäisen tulvatiedon perusteella Savonjoen alueella. ELY-keskus tuntee alueen tulvahistoriaa ja jatkaa myös tulevaisuudessa alueella operatiivista tulvantorjuntaa yhdessä pelastuslaitoksen ja kuntien kanssa.

Mustasaaren kunta

Lausunto/kannanotto:

Tunnistetut ja ehdotetut tulvariskialueet ovat oikeat. Tulvariskien arvioinnissa huomioidut tekijät ovat perustellut. Hyväksytään ympäristöselostuksen lähtökohdat ja tavoitteet sekä valmistelu.

Tulvakartat ja tulvariskien hallintasuunnitelmat on tärkeä pitää päivitettyinä.

On selvitettävä mitä mieltä sidosryhmät ovat toimenpiteistä. Sidosryhmillä tulee olla mahdollisuus osallistua sopivassa määrin tulvariskien käsittelyyn liittyvään työhön.

ELY-keskuksen vastine:

Merkitään tiedoksi, että ehdotus hyväksytään.

Tulvakartoituksia päivitetään merkittävillä tulvariskialueilla kuuden vuoden välein ja tarvittaessa. Tulvariskien hallintasuunnitelmat päivitetään kuuden vuoden välein. Lisäksi tulvariskien hallinnan toimenpiteiden toteuttamiseksi voidaan perustaa ohjaus- ja suunnitteluryhmiä, jotka edesauttavat toimenpiteiden toteuttamista.

ELY-keskus toteaa, että. tulvaryhmien työskentely edesauttaa toimijoiden yhteistyötä ja sitä voidaan laajentaa myös muihin olennaisiin sidosryhmiin esimerkiksi suunniteltaessa tulvariskien hallinnan tavoitteita ja toimenpiteitä.

Viranomaiset:

Väylävirasto

Lausunto/kannanotto:

Merkittävät ja muut tulvariskialueet on tunnistettu ja rajattu asianmukaisin perustein. On tärkeää huomioida tulvien mahdolliset vaikutukset liikenneinfrastruktuuriin.

Ympäristöselostuksen laatiminen on kuvattu asianmukaisesti ja siinä tulee tuoda esiin väylänpitoon ja liikenteeseen liittyvät asiat riittävällä tasolla.

Sidosryhmien vuorovaikutus on tärkeää ja Väylävirasto haluaa olla mukana tulvariskien hallintasuunnitelmatyössä.

ELY-keskus ja Väylävirasto ovat yhteistyössä tehneet selvitystä Laihianjoen tulvan vaikutuksista rataliikenteeseen. Selvityksiä on tehty ja niitä tehdään edelleen.

Erittäin harvinaisessa tapauksessa Kyrönjoki tulvii laajalla alueella Seinäjoen keskustan pohjoispuolella katkaisemalla Vaasan raideyhteyden.

ELY-keskuksen vastine:

Merkitään tiedoksi, että ehdotus hyväksytään.

ELY-keskus toteaa, että. tulvaryhmien työskentely edesauttaa toimijoiden yhteistyötä. Yhteistyötä jatketaan tulvariskien hallinnan kolmannella suunnittelukierroksella tulvaryhmissä ja muissa suunnitteluryhmissä.

Varsinais-Suomen ELY-keskus, kalatalouspalvelut

Lausunto/kannanotto:

Tulvariskien hallinnassa tulvavahinkoja tulisi ehkäistä ensisijaisesti palauttamalla valuma-alueiden vedenpidätyskyky. Maankuivatusta tulisi tehdä ainoastaan, mikäli se on aivan välttämätöntä. Erityisesti on tarpeen tarkastella metsä- ja suo-ojituksia. Tulisi tarkastella maankuivatuksen yhteiskunnallista kokonaisvaikuttavuutta niin, että huomioidaan kuivatuksesta syntyvät hyödyt sekä vesistöön ja monimuotoisuuteen kohdistuvat haitat. Ihmistoimintaa ei tulisi sijoittaa tulvaherkille alueille. Tätä voi edistää mm. kaavoituksella.

ELY-keskuksen vastine:

ELY-keskus toteaa, että vesien pidättäminen valuma-alueilla ja tulvien huominen maankäytönsuunnittelussa ovat merkittävässä osassa tulvariskiä vähentävänä toimenpiteenä kaikilla merkittävillä tulvariskialueilla ja niitä edistetään myös muilla vesistöalueilla. Toiminta on jatkuvaa ja edistämistä jatketaan tulvariskien hallinnan kolmannella suunnittelukierroksella.

Kainuun ELY-keskus

Lausunto/kannanotto:

Tarkkoja kuvauksia esim. patojen vahingonvaarasta, ei tule esittää teksteissä, kuvissa ja kaavioissa. Patojen nimiä ja luokkia ei suositella mainittavaksi tekstissä, kuvissa ja kaavioissa, mikäli tieto ei ole välttämätöntä.

Jokainen tietopyyntö liittyen patoturvallisuusaineistoon käsitellään tapauskohtaisesti ja salassa pidettäviä tietoja luovutetaan pyytäjälle vain julkisuuslaissa määritetyillä perusteilla. Konsulteille patotietoja luovutettaessa suositellaan sovittavan kirjallisesti salassa pidettävien tietojen käsittelystä
Pysyviä tulvapenkereitä rakennettaessa tulee tieto niistä toimittaa patoturvallisuusviranomaiselle hyvissä ajoin jo penkereen suunnitteluvaiheessa.

Kainuun ELY-keskuksen patoturvallisuusviranomainen tulisi nimetä merkittäville tulvariskialueille perustettaviin tulvaryhmiin.

ELY-keskuksen vastine:

ELY-keskus toteaa, että uudet ohjeet liittyen patojen vahingonvaaran kuvaukseen, nimiin ja luokkiin huomioidaan viranomaistyössä ja tulvariskien hallintasuunnitelmien päivityksessä kolmannella suunnittelukierroksella.

Toimijoita ohjeistetaan tulvapenkereiden tietojen ilmoittamisesta patoturvallisuusviranomaiselle.

Laki tulvariskien hallinnasta (620/2010, 15 §) mahdollistaa asiantuntijoiden kutsumisen tulvaryhmiin. Tämä voidaan toteuttaa alueen tarpeet huomioiden, esim. patoturvallisuusviranomaisen kutsumiselle ei liene tarvetta, jos kyseessä on merenrannikon tulvariskialue tai/jos tarkastellulla alueella ei ole vahingonvaaraa aiheuttavia patoja.

Pohjanmaan hyvinvointialue

Lausunto/kannanotto:

Pohjanmaan pelastuslaitoksen osalta tulvariskialueet on arvioitu ja nimetty oikein. Pelastuslaitos hyväksyy hallintasuunnitelmien ympäristöselostuksen lähtökohdat, tavoitteet ja valmistelun.

ELY-keskuksen vastine:

Merkitään tiedoksi, että ehdotus hyväksytään.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, SOVA-yhteysviranomainen (palautekeskustelu)

Lausunto/kannanotto:

SOVA-viranomaisen mukaan on suositeltavaa, että SOVA-lain mukaiset otsikot tuodaan esille selkeästi ympäristöselostuksissa. Kuulemisasiakirjassa on tuotu hyvin esille oikeanlainen ympäristöselostuksen sisältö. Toisaalta koettiin epäselvänä kuva, jossa esitetään tulvariskien hallintatoimenpiteiden arviointi. Toimenpiteiden muu arviointi ja ympäristövaikutusten arviointi olisi selkeyden vuoksi hyvä pitää erillään toisistaan.

Ehdotettiin erillisen pienryhmän perustamista arvioimaan tulvariskien hallinnan suunnittelun tavoitteita/toimenpiteitä. Pienryhmä tulee ajankohtaiseksi, kun nykyisiä hallintasuunnitelmia aletaan päivittämään.

ELY-keskuksen vastine:

ELY-keskus toteaa, että tulvariskien hallinnan toimenpiteiden arvioinnissa on huomioitu laajasti erilaisia kriteerejä, joista kaikki eivät liity ympäristövaikutusten arviointiin. Nämä on syytä jatkossa esittää erikseen.

Pienryhmä nähdään hyvänä toimintatapana, jota voidaan pilotoida tulvariskien hallinnan kolmannella suunnittelukierroksella.

Liitot:

Etelä-Pohjanmaan liitto

Lausunto/kannanotto:

Tulvariskialueet on arvioitu ja nimetty oikein. On käytetty ajantasaisinta tietoa ja perustelut ovat kattavat. Hyväksytään tulvariskien hallintasuunnitelma ja ympäristöselostus esitetyn mukaisesti.

Perustelut Lapuan tulvariskialueluokituksen muuttamisesta muuksi tulvariskialueeksi ovat hyvät. Arvioinnin läpinäkyvyyttä olisi lisännyt uuden virtausmallinnuksen näkyminen SYKEn tulvakarttapalvelussa.

ELY-keskuksen vastine:

Merkitään tiedoksi, että ehdotus hyväksytään.

ELY-keskus katsoo myös, että mikäli on mahdollista, kaikki arviointiin vaikuttava aineisto tulisi olla nähtävillä kuulemisen aikana. Uusi päivitetty virtausmallinnus on edelleen osin keskeneräinen ja sen valmistelua jatketaan vuoden 2024 aikana. Kun tulvakartoitus valmistuu, se julkaistaan valtakunnallisessa tulvakarttapalvelussa.

Pohjanmaan liitto

Lausunto/kannanotto:

Hyväksytään lähtökohdat, tavoitteet sekä ympäristöselostuksen valmistelu tulvariskien hallintasuunnitelmissa. Alueet on tunnistettu ja ehdotettu oikein. Merkittävimmät alueet on pystytty tunnistamaan hyvin.

Siirtyminen informatiivisiin ja helposti saatavilla oleviin verkkosivuihin on erittäin ansiokasta. On erityisen hyvä, että verkkosivut ovat saatavilla myös ruotsiksi.

ELY-keskuksen vastine:

Merkitään tiedoksi, että ehdotus hyväksytään.

Etujärjestö/yhteisö/pengerrysyhtiö:

Suomen Omakotiliitto ry

Lausunto/kannanotto:

Tulvariskien päivityksistä ja muutoksista on tärkeä tiedottaa pientalo- ja vapaa-ajan asukkaita. Myös ilmastonmuutoksen vaikutukset tulee ottaa huomioon suunnittelussa ja tiedotuksessa. Vapaa-ajan asuntojen kohdalla tiedottamisen rooli korostuu. Toivotaan, että tulvariskialueiden kiinteistönomistajille tarjottaisiin apua korkeusasemien selvityksessä. Tärkeää on myös, että kunnat huomioivat tulvariskit jo kaavoituksessa.

ELY-keskuksen vastine:

ELY-keskus toteaa, että tulvariskien merkittävyyttä arvioitaessa ihmisten terveys ja turvallisuus ovat keskiössä. Asukkaiden turvallisuus on myös keskeinen tulvariskien hallinnan tavoite ja sen edistämiseksi on suunniteltu monia toimenpiteitä aina kaavoituksesta, tulvasuojeluun ja tiedottamiseen. ELY-keskus myös toteaa, että lähtökohtaisesti on kiinteistönomistajan vastuulla suojata omaisuutensa. Pelastuslaitos auttaa, kun kyse on henkeen kohdistuvasta vaarasta. ELY-keskus antaa suunnitteluapua ja neuvoja mm. kiinteistön suojaukseen ja tulvariskien tunnistamiseen. ELY-keskus on yhteistyössä alueen kuntien ja pelastuslaitosten kanssa lähettänyt merkittävien tulvariskialueiden kiinteistöille omatoimisen tulviin varautumisen oppaan ja kyselyn varautumisesta. Tavoitteena on, että kaikki merkittävät tulvariskialueet saavat tämän ohjeistuksen tulvariskien hallinnan toisen suunnittelukierroksen aikana.

MTK-Etelä-Pohjanmaa ry

Lausunto/kannanotto:

Ehdotus hyväksytään. Esitetyt tulvariskialueet on arvioitu ja nimetty oikein. Lapuan tulvariskialueelle esitetty luokitusmuutos on perusteltu.

Lapuan tulvariskialeen uudessa arvioinnissa olisi ollut hyvä olla lausuntokierroksen aikana päivitetyt tiedot tulvakarttapalvelussa. Toimenpiteet tulee tehdä hyvässä yhteistyössä maanomistajien kanssa siten, että toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen ja riittävän suuriin taloudellisiin kannusteisiin.

ELY-keskuksen vastine:

Merkitään tiedoksi, että ehdotus hyväksytään.

ELY-keskus katsoo myös, että mikäli on mahdollista, kaikki arviointiin vaikuttava aineisto tulisi olla nähtävillä kuulemisen aikana. Uusi päivitetty virtausmallinnus on edelleen osin keskeneräinen ja sen valmistelua jatketaan vuoden 2024 aikana. Kun tulvakartoitus valmistuu, se julkaistaan valtakunnallisessa tulvakarttapalvelussa.

Yksityishenkilöiden palaute:

Yksityinen henkilö

Lausunto/kannanotto:

Ehdotetaan Kyrönjoella Heikkilän alueen poistamista tulvariskialueesta, sillä se ei ole ollut saarroksissa suurtulvienkaan aikaan.

ELY-keskuksen vastine:

ELY-keskus toteaa, että merkittävän tulvariskialueen rajaukset on pyritty pitämään mahdollisimman yksinkertaisina ja ne kuvaavat yhtenäistä aluetta, joissa tulviin liittyvää kartoitusta, arviointia ja suunnittelua tulisi toteuttaa. Heikkilän osalta ELY-keskus toteaa, ettei erittäin harvinaisen tulvan arvioida aiheuttavan tulvariskejä asutukselle. Alueen lähellä katkeaa liikenneyhteyksiä sekä mahdollisesti aiheutuu riskejä jätevesihuollolle, jotka voivat vaikuttaa alueen asukkaiden toimintaan.

Yksityinen henkilö

Lausunto/kannanotto:

Närpiönjoen itäpuolella varsinkin Närpiön kohdalla oleviin taloihin tulee vesi kellareihin, kun vedenpinta on korkealla ja patoluukkuja ei pidetä riittävästi auki tulva-aikana. Tällä hetkellä erityisen korkealla vesi ja luukut vähän auki.

ELY-keskuksen vastine:

ELY-keskus toteaa, että Västerfjärdenin allasta säännöstellään Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston antaman luvan mukaisesti. Lupapäätöksessä on määräyksiä luukkujen käyttämisestä ja niitä noudatetaan.

Västerfjärdenin alhaiset vesipinnat eivät ehkäise Närpiönjoen tulvia, tätä on selvitetty laajasti vuonna 2022 tehtyjen havaintojen ja virtausmallinnusten perusteella. Patoluukkujen pitäminen täysin auki ei ehkäise vedenpinnan nousua Västerfjärdenin yläpuolella. Joen vedenkorkeuksiin tulvatilanteessa vaikuttaa ennemmin jokiuoman ja Västerfjärdenin pohjoisosassa sijaitsevan Knåpfjärdenin padotus.

ELY-keskus tuntee alueen tulvahistoriaa ja jatkaa myös tulevaisuudessa alueella operatiivista tulvantorjuntaa yhdessä pelastuslaitoksen ja kuntien kanssa.

Yhteenveto ja jatkotoimenpiteet

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus kiittää lausuntojen ja palautteen lähettäjiä. Tulvariskien alustavan arvioinnin tarkistukseen tai ehdotukseen Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan merkittäviksi tulvariskialueiksi ja muiksi tulvariskialueiksi ei kuulemisen perusteella ole tarpeen tehdä muutoksia.

Palautteessa annetut ehdotukset ja kehittämiskohteet mm. tulvaryhmien työskentelyyn, kokoonpanoon, tulvariskien hallinnan toimenpiteisiin ja tavoitteisiin sekä muuttuviin olosuhteisiin otetaan mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan huomioon tulevan kierroksen suunnittelutyössä.